

NIEKOĽKO SLOV K VÝROČIU

Janka HEČKOVÁ

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Filozofická fakulta
Katedra histórie
Hodžova 1
949 01 Nitra
jheckova@ukf.sk

V roku 1993 sa začali písať dejiny projektu *Studia historica Nitriensia*, pôvodne zborníka, od roku 2012 časopisu. Jeho jubilejný 20. ročník je dobrým dôvodom na rekapituláciu a trošku spomínania, a to ani nie tak pre tú dvadsiatku, ako skôr zo snahy isté veci zaznamenať, kým ich máme v živej pamäti.

Osudy SHN sú úzko prepletené s históriou pracoviska, na ktorom myšlienka projektu vznikla. Jeho počiatky sú späté so zakladateľským obdobím novodobej Katedry histórie (1991) po revitalizácii výučby histórie na bývalej Pedagogickej fakulte v Nitre v roku 1990. Kolektív združený okolo doc. PhDr. Ladislava Rumana, CSc., vtedajšieho vedúceho katedry, s elánom typickým pre nové začiatky a nádeje s tým spojené, voviedol do života viacero zmien, ktoré ovplyvnili nielen vlastné pracovisko, ale celú ustanovizeň. K nim patrí úzka spolupráca s Archeologickým ústavom SAV v Nitre, ktorá čoskoro prerástla do počiatku výučby archeológie v Nitre. V čase prvých kontaktov sa zrodila aj spoločná publikácia *Archeológia – história – geografia* (Nitra 1991, vytlačilo Reprografické stredisko AÚ SAV v Nitre ako svoju 72 publikáciu), ktorej editormi boli Janka Hečková za AÚ SAV (vtedy vedecká tajomníčka ústavu) a Eduard Nižňanský za PF Nitra. V časti *História* boli publikované štúdie vtedajších pracovníkov katedry Gabriela Vitéza, Idy Zubáckej, Eduarda Nižňanského, Ladislava Rumana a Ladislava Suška. Spomínam tento počín z dôvodu, že bol pravekým predkom projektu SHN, pri ktorom sme si vyskúšali editorské ambície.

Prvé číslo SHN vyšlo v r. 1993 s hlavičkou Vysoká škola pedagogická Nitra, Fakulta humanitných vied. O obálke sme viedli vášnivé diskusie, nakoniec sme sa zhodli na siluete Nitrianskeho hradu na sýtomodrom podklade. Motív hradu ostal zachovaný dlhý čas, farba podkladu sa menila sprvu podľa toho, aký odtieň modrej sa podarilo namiešať v tlačiarni, neskôr sme modrú vymenili za iné farby. Dušou a motorom projektu bol od začiatku Eduard Nižňanský, v prvom

čísle bola jeho pozícia označená ako vedecký redaktor, od ďalších čísel bol už editorom. Okrem štúdií domácich autorov je v jednotke publikovaný aj príspevok profesora Otta Bardonga (neskôr poslanca Európskeho parlamentu), jednak ako výraz spolupráce katedry s Inštitútom pre európske štúdiá Vysoké školy pedagogickej v Karlsruhe, no najmä ako symbol snahy redakcie ponúknuť publikačné možnosti aj externým autorom. Významný posun v tomto smere nastal od tretieho čísla (Nitra 1995), v ktorom je viacero príspevkov renomovaných historikov odprezentovaných na medzinárodnej konferencii *Politické systémy v dejinách európskych štátov* (8. 11. 1994). I vďaka tomu sa SHN dostali do povedomia širšej odbornej verejnosti a stali sa výmenným artiklom (pravidelne ich posielaťme 10 zahraničným a 15 domácim pracovníkám). Tretie číslo už vyšlo pod záštitou Katedry histórie a archeológie ako recenzovaný zborník s redakčnou radou vedenou Jankou Hečkovou. Postupne (od štvrtého čísla, Nitra 1995) sa utvárala vnútorná štruktúra zborníka (štúdie, dokumenty, diskusia, eseje, recenzie, správy, autori) a objavili sa aj autorské stálice. Medzi obľúbenými menujem skvelého esejistu a tvorcu recenzií Ľudovíta Marciho.

SHN boli nielen zrkadlom vedeckých a odborných aktivít, ale odrážali aj inštitucionálny vývoj. Piate číslo (Nitra 1996) už vyšlo pod hlavičkou Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, šieste (Nitra 1997) pod záštitou dvoch už samostatných katedrií – Katedry histórie a Katedry archeológie, v siedmom čísle (Nitra 1998) sa v hlavičke objavuje Filozofická fakulta UKF v Nitre. Vznik samostatných katedrií sa prejavil aj vo vnútornej štruktúre: štúdie sú rozdelené na archeologické a historické.

Novú tvár dal SHN Egon Wiedermann, editor od roku 2003. Ročníky sú od jedenásteho čísla označené arabskými číslicami (SHN 11, Nitra 2003), zmenila sa grafika, v hlavičke pribudla Katedra muzeológie a vo vnútornej štruktúre muzeologické štúdie.

Nie vždy sa podarilo dodržať každoročné vydanie zborníka, medzery vo vydávaní boli kompenzované zvýšeným počtom strán, napríklad zborník SHN VIII (Nitra 2000) má úctyhodných 390 strán, SHN 15 (Nitra 2010) vyšiel po dvojročnej odmlke so zatiaľ rekordným počtom 425 strán (súčasný jubilejný ročník tento rekord určite prekoná, veď len jeho prvé číslo má 351 strán).

Po pätnástich ročníkoch dozrel čas na prehodnotenie dovtedajšej koncepcie SHN. Aj pod vplyvom vonkajšieho prostredia zaraďujúcej publikácie v zborníkoch do nižších kategórií vedeckej a odbornej spisby sme sa rozhodli nastúpiť cestu transformácie SHN na časopis. Zmeny s tým súvisiace boli zásadné. SHN 16 (Nitra 2012) je síce dvojčíslo, nasledujúce ročníky už rešpektujú periodicitu dvoch čísel za rok. Bola vytvorená medzinárodná redakčná rada (od 17. ročníka označovaná ako vedecká rada časopisu), jej predsedom sa stal Peter Chrastina (od 2. čísla 19. ročníka ho na poste vystriedala Janka Hečková). Novinkou je rozšírený redakčný kruh pozostávajúci z pracovníkov katedrií participujúcich na vydávaní časopisu. Inšpirátormi týchto premien boli odborní pracovníci Katedry histórie Miroslav Palárik a Alena Mikulášová, ktorí sa stali tiež výkonnými redaktormi, prevezmúc tak na seba bremeno zodpovednosti za ďalší osud projektu. Zmenila sa aj tvár časopisu: siluetu Nitrianskeho hradu vystriedali koláže

z dobových fotografií, pre každé číslo iné. Na zmenu charakteru SHN upozorňuje aj ISSN a EV číslo MK SR v záhlaví a tiráži. Vnútorňa štruktúra bola upravená na kategórie metodológia, štúdie a články, materiály, rozhľady, recenzie, anotácie, kronika, a to bez členenia na odbory. Príspevky sú anonymne recenzované, každý dvojicou odborníkov.

Na ceste za uznaním sa zásluhou výkonných redaktorov podarilo časopis dostať do viacerých databáz: Central and Eastern European Online Library (ceeol) od októbra 2013, The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH) od apríla 2014, Humanities - Sozial und Kulturgeschichte (H-Soz-u-Kult) od apríla 2014, EBSCOhost od mája 2014, European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIH Plus) od 16. 11. 2015. Aj vďaka tomu sa rozšíril zoznam kolegov zo Slovenska i zahraničia, ktorí majú záujem v našom časopise publikovať. Teší nás, že štúdie v ňom uverejnené sú recenzované a citované odborníkmi z rôznych inštitúcií, vrátane zahraničných.

Napriek všetkým konštatovaným premenám si niektoré pre nás tradičné poznávacie znamenia ponechávame: naďalej publikujeme príspevky z viacerých príbuzných odborov (história - archeológia - muzeológia), nevymedzujeme sa tematicky ani chronologicky, a to bez ohľadu na to, že nás to znevýhodňuje v očiach niektorých databázových agentúr a s radosťou dávame priestor príspevkom nielen uznávaných odborníkov, ale aj začínajúcich mladých autorov.

Pred 23 rokmi sa začala písať história projektu SHN. Súč svedkyňa i aktérka tohto procesu záverom konštatujem, že sa z jeho úspechu môžeme tešiť len vďaka nadšeniu, tvorivosti a obetavosti konkrétnych ľudí, ktorí mu venovali a venujú svoj čas a talent. Prajme si veľa skvelých príspevkov a spokojných čitateľov!